

Laisvas asmenų judėjimas – ir Europos romų teisė

Nepasitikėjimas, baimė, diskriminacija, išvijimas iš šalies... ES gyvena 10 mln. romų, sudarančių didžiausią po įvairias Europos valstybes išsivarsčiusią mažumą. Europos Parlamentui balsuojant dėl apie Europos romų padėtį šnekančios rezoliucijos, apie šios mažumos integracijos ir socialinės įtraukties galimybes šnekėjome su dviem Vengrijai atstovaujančiomis romų kilmės europarlamentarėmis.

Romus (čigonus), gyvenančius daugelyje Europos šalių, pažįstame ne tik iš savo patirties, bet ir iš linksmų Emiro Kusturicos filmų. Būrimas kortomis, prekyba, muzikavimas, legalūs ir mažiau legalūs pinigų prasimanymo būdai...

Romofobijos apraiškos

Daugiausiai Europos romų gyvena Rumunijoje, Vengrijoje, Slovakijoje ir Bulgarijoje. Daugelis jų gyvena atskiruose kaimuose ar lūšnynuose, susiduria su diskriminacija, skurdu ir socialine atskirtimi.

Po 2004 m. ir 2007 m. ES plėtros dauguma Europos romų tapo Europos Sąjungos piliečiais, todėl jiems turėtų būti leidžiama pasinaudoti laisvo judėjimo teise. Deja, pasitaiko nemažai romų diskriminacijos atvejų – prisiminkime priverstinį romų grąžinimą iš Prancūzijos į Rumuniją ir Bulgariją bei neteisėtą pastatų nugriovimą Vilniaus tabore.

2005–2015 m. paskelbti romų integravimo dešimtmečiu devyniose Vidurio ir Pietryčių Europos valstybėse.

Šiandien europarlamentarai pritarė rezoliucijai dėl Europos strategijos romų klausimais – šia proga apie romų padėtį Europoje kalbėjome su dviem romų kilmės europarlamentarėmis.

EP rezoliucijoje teigiama, kad romų bendruomenių socialinės įtraukties tikslai lieka neįgyvendinti. Kodėl?

Viktória Mohácsi (Liberalų ir demokratų aljansas): „Daugumoje ES valstybių trūksta konkrečių žingsnių siekiant išspręsti egzistuojančias problemas. Galbūt koją pakiša ir europinės mažumų politikos nebuvimas – vienoje šalyse romai laikomi tautine mažuma, kitose teigiama, kad visi gyventojai turi vienodas teises.“

Livia Járóka (Europos liaudies partijos ir Europos demokratų frakcija): „Jaunos, sparčiai augančios mažumos integracija neturi tapti siaurų partinių interesų auka – tai visos Europos interesas. Deja, partijos bijo šnekėdamos apie romus prarasti balsus, o pilietinis aktyvumas nedidelis, todėl nėra realaus romų atstovavimo.“

Daugelyje šalių romai gyvena lūšnynuose, girdime apie jų išsiuntimų iš ES valstybių atvejus. Kas padėtų pagerinti jų padėtį?

Livia Járóka: „Dideli migrantų į Vakarų Europą srautai parodo valstybių, iš kurių išvažiuoja žmonės, bejėgiškumą. Romai, ir ne tik jie, palieka savo valstybes dėl baisių gyvenimo sąlygų – segregacijos, skurdo, socialinės atskirties. Romai šalį, kurioje gyvena, laiko savo tėvyne, ir nori būti jos visuomenės dalimi.“

Viktória Mohácsi: „Europos Parlamento nuomonė šiuo klausimu išreikšta 2007 m. lapkričio 14 d. rezoliucijoje. Laisvo asmenų judėjimo teise privalo galėti pasinaudoti ir romai.“

Vienas iš konkrečių pasiūlymų dėl romų problemų sprendimo – mikrokreditų teikimas. Ar tai pakeistų susidariusią padėtį?

Livia Járóka: „Tinkamai parengta mikrokreditų sistema padėtų nepalankioje padėtyje esančioms bendruomenėms. Prisiminkime Muhammad Yunus bei jo „Grameen Bank“ teiktų mikrokreditų vaidmenį išsivadavimui iš skurdo. Galbūt mikrokreditai yra vienintelė lupikavimo grandinę galinti nutraukti priemonė?

Viktória Mohácsi: „Daugelyje ES šalių nedarbo lygis romų bendruomenėse dėl atskirties švietimo srityje viršija 80 proc. Mikrokreditai gali tapti viena iš smulkaus romų verslo skatinimo priemonių.“

Ar būtinas bendras europinis požiūris į romų problemas?

Viktória Mohácsi: „Tik penkios iš 27 valstybių sukūrė romų integracijos planus, jie dar nedavė rezultatų. Mokymasis visą gyvenimą, nediskriminavimas ir teisė į mokslą turi būti prieinami ir pažeidžiamiausioms žmonių grupėms.“

Livia Járóka: „Toks planas turėtų apibrėžti ir padėti šalinti kliūtis, su kuriomis susiduria romai, įgyvendinami savo teises į būstą, darbą, sveikatos apsaugą ir mokslą.“